

ژنوتیپ برتر و دیربرگه گردو

ایران یکی از مراکز مهم پیدایش و تنوع گردوی ایرانی (*Juglans regia L.*) می‌باشد و ژرم‌پلاسم غنی از گردو در باغ‌های سنتی آن وجود دارد. این تنوع ژنتیکی و ژرم‌پلاسم غنی، اساس انجام برنامه اصلاح گردو می‌باشد. هر چند این تنوع از نظر اصلاحی بسیار حائز اهمیت است، اما از نظر باغبانی و تولید محصول به عنوان یک پارامتر منفی تلقی می‌گردد. در سال‌های اخیر و با وقوع پدیده تغییر اقلیم، شدت خسارت سرمای دیررس بهاره به‌طور معنی‌داری افزایش یافته است. به‌طوری که، هر ساله ده‌ها هزار میلیارد ریال خسارت در نتیجه فقط سرمای دیررس بهاره به بخش باغبانی کشور وارد می‌شود. استفاده از ژنوتیپ‌ها و ارقام دیربرگه گردو یکی از راهکارهای استراتژیک برای مقابله با سرمای دیررس بهاره است. با توجه به وجود ژرم‌پلاسم غنی گردو در کشور، در قالب همین طرح و ایده، برنامه اصلاح گردو برای دستیابی به ارقام تجاری و دیربرگه طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۸ در استان‌های مختلف کشور (استان‌های فارس، ایلام، همدان، کرمان، قزوین، البرز، تهران، خراسان رضوی و کهگیلویه و بویراحمد) انجام گرفت. در گام اول بالغ بر ۴۱۲ ژنوتیپ منتخب از بیش از ۱۵۰۰ ژنوتیپ اولیه، انتخاب و این ژنوتیپ‌ها طی دو سال براساس دو توصیف نامه *IPGRI* و *UPOV* مورد ارزیابی مورفولوژیک قرار گرفتند. در نهایت از بین این ۴۱۲ ژنوتیپ، تعداد ۸۱ ژنوتیپ برتر انتخاب گردید. این ژنوتیپ‌ها مجدد طی ۴ سال مورد ارزیابی مورفولوژیک، سیتولوژیک، بیوشیمیایی و مولکولی قرار گرفتند که در نهایت منجر به انتخاب ۱۶ ژنوتیپ برتر نهایی شد که وارد فاز اولیه ارزیابی سازگاری و پایداری شدند. در بین این ژنوتیپ‌ها، ۴ ژنوتیپ (*IrIMm3* و *IrFaCh2* *IrFaKr2* *IrFaAg1*) به دلیل برتری از نظر عملکرد و کیفیت و در عین حال دیربرگه‌ی انتخاب و وارد مرحله نهایی ارزیابی سازگاری و پایداری شدند که در حال حاضر در مرحله ارزیابی نهایی پایداری و سازگاری بوده و در صورت اتمام این مرحله و تکثیر انبوه، می‌تواند نقش بزرگی در تحول صنعت گردوکاری داشته باشد و ضمن بهبود عملکرد باغ‌های گردو کشور و تامین بخش بزرگی از نهال کشور، خسارت شدید ناشی از سرمای دیررس بهاره که هر ساله خسارت جبران‌ناپذیری به صنعت گردوکاری کشور وارد می‌کند، را کاهش دهد. ژنوتیپ‌های برتر انتخابی، دارای عادت باردهی جانبی با وزن میوه بیشتر از ۱۲/۵ گرم، وزن مغز بیشتر از ۶/۵ گرم، درصد مغز بالاتر از ۵۰ درصد و ضخامت پوسته سخت کمتر از ۱/۵ میلی‌متر و رنگ مغز روشن می‌باشند.

پروفسور ابوریحان
دانشگاه تهران

دکتر سعادت ساریخانی

عضو هیات علمی گروه باغبانی

مرتب‌ه علمی: استادیار

تخصص: فیزیولوژی و اصلاح درختان میوه

ایمیل: saadat.sarikhani@ut.ac.ir

شماره تماس: ۰۲۱-۳۶۰۴۱۰۸۹

همکاران:

دکتر کورش وحدتی

آدرس: پاکدشت، بلوار امام رضا (ع)،

پروفسور ابوریحان، دانشگاه تهران

کدپستی: ۳۳۹۱۶۵۳۷۵۵

<http://abu.ut.ac.ir>